

Vedlegg 3: Nye retningslinjer for pantsettelse av verdipapirer som sikkerhet for lån i Norges Bank

Norges Bank fastsetter vilkår for pantsettelse av verdipapirer som sikkerhet for lån i Norges Bank i medhold av §3 i forskrift om bankenes adgang til lån og innskudd i Norges Bank mv. (FOR 2001-04-25 nr. 473). I dette rundskrivet presenteres de retningslinjene som vil gjelde fra regelverket trer i kraft. Rundskrivet inneholder enkelte endringer i forhold til gjeldende regler og erstatter følgende rundskriv: nr. 6/30. juli 1999, nr. 8/30. august 1999, nr. 9/29. juni 2000, nr. 2/2. april 2001 og nr. 2/12. februar 2003. De viktigste endringene er:

- Et verdipapirs låneverdi fastsettes ut i fra papirets markedsverdi.
- Krav om tilfredsstillende rating for obligasjoner og sertifikater fra private utstedere. Obligasjoner utstedt av norske banker og bankeide kredittforetak er unntatt fra dette kravet.
- Krav om minste utestående volum utvides til å gjelde for alle obligasjoner og sertifikater fra private utstedere.
- Krav om notering på børs utvides til å gjelde for alle obligasjoner og sertifikater fra private utstedere pantsatt i utenlandske verdipapirsentraler. For obligasjoner pantsatt i VPS er notering på en alternativ markedsplass som er godkjent av Norges Bank tilstrekkelig. .
- Verdipapirer må være denominert i norske kroner, svenske kroner, danske kroner, euro, amerikanske dollar, britiske pund, japanske yen eller sveitsiske franc for å kunne godkjennes som sikkerhet.
- Et verdipapir fra en utsteder hjemmehørende utenfor EØS-området kan godtas som sikkerhet hvis det ikke er juridisk risiko knyttet til å godta papiret. I enkelte tilfeller kan Norges Bank ha behov for å hente inn en juridisk erklæring for å fastslå at dette ikke er tilfellet.
- Særskilt sikrede obligasjoner godtas som sikkerhet og omfattes ikke av kvoteordningen som gjelder for obligasjoner utstedt av norske banker og bankeide kredittforetak. Banker kan stille særskilt sikrede obligasjoner som sikkerhet selv om de inngår i samme konsern som utsteder.
- Nullkupong obligasjoner kan godtas som sikkerhet dersom de ikke har gjenstående løpetid over 7 år.
- Sertifikater med tilfredsstillende rating fra utenlandske utstedere godtas som sikkerhet.

Endringene trer i kraft xx.xx.200x. For enkelte av kravene vil det være overgangsregler.

RETNINGSLINJER FOR LÅN I NORGES BANK

Med de endringer som blir innført med dette rundskrivet, gjelder følgende betingelser for bankenes pantsettelse av verdipapirer som sikkerhet for lån i Norges Bank.

Rammeavtale

For å kunne ta opp lån i Norges Bank må en bank ha inngått Rammeavtale om vilkår og rutiner ved sikkerhet for lån i Norges Bank. Alle kostnader som Norges Bank blir påført i forbindelse med pantsettelsesordningen, skal dekkes av bankene.

Valg av kontofører

Ved pantsettelse til fordel for Norges Bank i VPS kan bankene velge om de vil benytte Norges Bank eller annen kontofører. Mens hele VPS-kontoen må pantsettes til fordel for Norges Bank hvis Norges Bank er kontofører, kan både hele og deler av beholdningen på kontoen pantsettes hvis en annen kontofører blir benyttet (delpantsatt konto). For nærmere omtale av delpantsatt konto, se brukerhåndbok for kontofører investor fra VPS.

Realtidspant

Norges Banks systemer er tilrettelagt slik at realtidspantsettelse med umiddelbar oppdatering av bankenes låneadgang er mulig. En umiddelbar oppdatering av låneadgangen forutsetter at pantsettelsen skjer konto til konto i VPS med Norges Bank som kontofører eller i henhold til rutinene for delpantsettelse, og at bankene pantsetter stats- eller statsgaranterte papirer eller papirer som tidligere er godkjent av Norges Bank.

Kontantinnskudd i én sentralbank som pant for lån i annen sentralbank

Norges Bank aksepterer kontantinnskudd i Danmarks Nationalbank og Sveriges Riksbank som sikkerhet for lån. Bankene kan ta opp lån som tilsvarer 95 prosent av kontantinnskuddene. Lånene belastes en særskilt konto, og de må betales tilbake i løpet av dagen. Banker som vil ta i bruk ordningen, må inngå særskilte avtaler med sentralbankene. For nærmere omtale av ordningen, se rundskriv nr. 4/28. mars 2003.

GODKJENNING AV ENKELTPAPIRER

Norges Bank aksepterer obligasjoner og sertifikater fra norske og utenlandske utstedere som sikkerhet for lån. I tillegg aksepteres andeler i norske obligasjons- og pengemarkedsfond. Forutsetningen for at et verdipapir kan godkjennes som sikkerhet, er at det oppfyller kravene beskrevet nedenfor. Hvilke krav som gjelder for de forskjellige verdipapirene, avgjøres av særtrekk ved det enkelte papir (for eksempel hvem som har utstedt papiret, hvilken valuta det er denominert i og hvor det er pantsatt).

Verdifastsettelsen av pantsatte papirer

Norges Bank vil i hovedsak fastsette et verdipapirs låneverdi ut i fra papirets markedsverdi fratrukket en avkorting. Markedsverdien baseres på omsetning i markedet eller på beregnede markedsverdier for papirer som omsettes sjelden. For verdipapirer pantsatt i VPS baseres markedsverdien på kurser fra Oslo Børs eller kurser beregnet i Norges Banks systemer. For verdipapirer pantsatt i en utenlandsk verdipapirsentral baseres markedsverdien på kurser fra Financial Times Interactive Data (FTID), som leverer både kurser basert på omsetning og syntetiske kurser beregnet av selskapet. En kurs regnes som foreldet etter 21 dager og vil da ikke lenger benyttes i beregningen av låneverdi.

Papirene avkortes i henhold til tabellene nedenfor. For sikkerhet denominert i annen valuta enn norske kroner vil det være en tilleggsavkorting på 3 prosent.

Tabell 1: Avkortingssatser for verdipapirer fra norske utstedere (i prosent)³					
	Utsteder / Tid til neste renteregulering	0-1 år	1-3 år	3-7 år	7+ år
N1	Stats- og statsgaranterte obligasjoner og sertifikater.	1	2,5	3	4
N2	Statspapirfond ² og statskasseveksler.	1	2,5	3	4
N3	Obligasjoner og sertifikater utstedt eller garantert av kommuner eller fylkeskommuner.	2	3,5	6	8
N4	Statsforetaksobligasjoner og sertifikater.	2	3,5	6	8
N5	Obligasjoner og sertifikater utstedt av banker og bankeide kredittforetak.	8	10	12	14
N6	Obligasjoner og sertifikater med tilfredsstillende rating*.	2	3,5	6	8
N7	VPS-registrerte obligasjons- og pengemarkedsfond. ⁴	2	3,5	6	8

³ I overgangsperioden vil i tillegg følgende avkortingssatser være gjeldende:

	Utsteder / Tid til neste renteregulering	0-1 år	1-3 år	3-7 år	7+ år
N8	Obligasjoner og sertifikater uten tilfredsstillende rating.	13	15	20	25

⁴ For fond vil durasjon bli benyttet for å bestemme avkortning i stedet for tid til neste renteregulering.

Tabell 2: Avkortingssatser for verdipapirer fra utenlandske utstedere (i prosent)					
	Utsteder / Tid til neste renteregulering	0-1 år	1-3 år	3-7 år	7+ år
U1	Stats- og statsgaranterte obligasjoner og sertifikater med tilfredsstillende rating*.	1	2,5	3	4
U2	Obligasjoner og sertifikater med tilfredsstillende rating*.	2	3,5	6	8

*tilfredsstillende rating:

Norges Bank godkjenner rating fra Standard & Poors og Moody's. En obligasjon har tilfredsstillende rating hvis den har en rating på A eller bedre fra Standard & Poors eller en rating på A2 eller bedre fra Moody's. Et sertifikat har tilfredsstillende rating hvis det har ratingen A-1 fra Standard & Poors eller ratingen P-1 fra Moody's. Utstederens rating anvendes ikke for å avgjøre om en obligasjon eller et sertifikat har tilfredsstillende rating.

Nullkupongobligasjoner med gjenstående løpetid over 7 år godtas ikke som sikkerhet.

For obligasjoner og sertifikater som er utstedt av banker og bankeide kredittforetak, men som har tilfredsstillende rating, gjelder avkortingssatsene i kategori N6. Disse avkortingssatsene gjelder også for særskilt sikrede obligasjoner.

Dersom FTID ikke kan levere noen kurs for en obligasjon med flytende rente pantsatt i en utenlandsk verdipapirsentral, vil låneverdien beregnes ut i fra pålydende verdi fratrukket avkorting fra tabell 1 eller 2, avkorting som gjelder hvis obligasjonen er i fremmed valuta, og en tilleggsavkorting avhengig av obligasjonens rating. Tilleggsavkorting er

- 2 prosent for rating på AAA fra Standard & Poors eller Aaa fra Moody's
- 4 prosent for rating på AA+, AA eller AA- fra Standard & Poors eller Aa1, Aa2 eller Aa3 fra Moody's
- 6 prosent for rating på A+ eller A fra Standard & Poors eller A1 eller A2 fra Moody's.

En obligasjon som er pantsatt i en utenlandsk verdipapirsentral, og som ikke har flytende rente, kan bare godtas som sikkerhet dersom FTID kan levere en syntetisk kurs.

Generelle krav

Verdipapirer kan bare godkjennes som sikkerhet for lån i Norges Bank hvis de

- er registrert i et verdipapirregister som er godkjent av Norges Bank (se nedenfor),
- er denominert i norske kroner, svenske kroner, danske kroner, euro, amerikanske dollar, britiske pund, japanske yen eller sveitsiske franc, og
- er eierandeler i norske fond (se nedenfor) eller er obligasjoner eller sertifikater utstedt av enten i) en norsk utsteder i kategoriene N1-N5 i tabell 1, ii) en annen norsk utsteder, men papiret har tilfredsstillende rating, eller iii) en utenlandsk utsteder og papiret har tilfredsstillende rating.

For enkelte verdipapirer vil det også gjelde spesielle krav. Disse er nærmere beskrevet nedenfor.

For et papir fra en utsteder hjemmehørende utenfor EØS-området kan Norges Bank ha behov for å hente inn en juridisk erklæring på at det ikke er juridisk risiko forbundet med å godta papiret som sikkerhet. Bankene vil bli fakturert for kostnader knyttet til dette.

Særskilt sikrede obligasjoner godtas som sikkerhet hvis de har tilfredsstillende rating, men kravet om tilfredsstillende rating gjelder ikke i en overgangsfase på to år etter at dette regelverket har trådt i kraft.

Verdipapirer som ikke tidligere har vært benyttet som sikkerhet i Norges Bank og som ønskes pantsatt, må vurderes nærmere før de kan bli godkjent. En liste over godkjente verdipapirer legges ut på Norges Banks internettside. En bank som ønsker å pantsatte et verdipapir som ikke er registrert på listen, må sende et utfylt søknadsskjema med vedlegg. Dette kravet gjelder ikke norske stats- og statsgaranterte obligasjoner og sertifikater.

Godkjente utenlandske verdipapirsentraler

Banker som vil ta opp lån mot sikkerhet som er registrert i en utenlandsk verdipapirsentral, må søke om dette i Norges Bank. Norges Bank godkjenner følgende utenlandske verdipapirsentraler:

Värdepapperscentralen i Sverige
 Værdipapircentralen i Danmark
 Euroclear i Belgia
 Clearstream Banking i Luxembourg

Norske VPS-registrerte obligasjons- og pengemarkedsfond

Norske obligasjons- og pengemarkedsfond kan godkjennes som sikkerhet for lån i Norges Bank forutsatt at de er forvaltet av norskregistrerte forvaltningsselskaper som har sitt andelseierregister i Verdipapirsentralen (VPS). Fondene må bestå av obligasjoner utstedt eller garantert av stater innenfor EØS området eller G10, eller obligasjoner med tilfredsstillende rating.

Begrensning av aksepterte sikkerheter

Bare ordinære obligasjoner og sertifikater godkjennes. Eksempler på obligasjoner som ikke godkjennes er konvertible obligasjoner, indekserte obligasjoner, obligasjoner med invers flytende rente og obligasjoner med tak på den flytende renten (FRN Cap).

Ansvarlige lån godtas ikke som sikkerhet.

Verdipapirer som direkte eller indirekte er knyttet til kredittderivater godtas ikke som sikkerhet.

Obligasjoner som er underordnet annen gjeld godtas ikke som sikkerhet.

Norges Bank kan avvise ethvert papir.

Krav om børsnøtering

Obligasjoner og sertifikater fra private utstedere må være

- børsnøtert eller notert på en annen markeds plass godkjent av Norges Bank hvis de er pantsatt i VPS
- børsnøtert hvis de er pantsatt i et annet verdipapirregister godkjent av Norges Bank.

Kravet gjelder obligasjoner og sertifikater i kategori N5 og N6 i tabell 1 og kategori U2 i tabell 2.⁵

Krav om minste utestående volum

Obligasjoner og sertifikater fra private utstedere må oppfylle følgende krav til minste utestående volum:

- Hvis papiret er denominert i norske kroner, må det ha et utestående volum på minst 300 millioner kroner
- Hvis papiret er denominert i fremmed valuta, må det ha et utestående volum tilsvarende minst 100 millioner euro. I tillegg kan en låntaker ikke pantsette mer enn 20 prosent av et obligasjonslån denominert i fremmed valuta til fordel for Norges Bank.

For norske særskilt sikrede obligasjoner gjelder ikke kravet om utestående volum i en overgangsfase på to år etter at dette regelverket har trådt i kraft.

Kravet gjelder obligasjoner og sertifikater i kategori N5 og N6 i tabell 1 og kategori U2 i tabell 2.³

Kvotordning for bankpapirer, pengemarkedsfond m.v.

En bank kan ikke stille mer enn 45 prosent av den totalt stilte sikkerheten i form av obligasjoner og sertifikater utstedt av norske banker. I samme kvote inngår obligasjoner og sertifikater utstedt av selskap hvor norske banker indirekte eller direkte samlet eier mer enn 1/3, og norske VPS-registrerte obligasjons- og pengemarkedsfond som etter vedtektene kan investere i obligasjoner som omfattes av kvotordningen. Andelen skal beregnes ut fra den stilte sikkerhetens pålydende verdi. Norske datterbanker av utenlandske banker regnes som norske banker, mens norske filialer av utenlandske banker regnes som utenlandske banker.

En bank kan ikke stille obligasjoner eller sertifikater som sikkerhet som den selv eller en bank i samme konsern har utstedt. Tilsvarende gjelder for obligasjoner og sertifikater som er utstedt av et selskap hvor banken eller en bank i samme konsern indirekte eller direkte eier mer enn 1/3.

Fra xx.xx.200x vil kvoten reduseres til 40 prosent, og fra xx.xx.200x vil kvoten være 35 prosent.

Bestemmelsene under dette punktet gjelder ikke for særskilt sikrede obligasjoner.

⁵ I overgangsperioden vil kravet i tillegg gjelde for obligasjoner og sertifikater i kategori N8 (se fotnote 1).